

АРХИВ

АЗƏРБАЙҶАН ССР МƏДƏНИЈƏТ НАЗИРЛИЈИ

М. Ф. АХУНДОВ адныа

АЗƏРБАЙҶАН РЕСПУБЛИКА ДƏВЛƏТ КИТАБХАНАСЫ

КОНТРОЛЬНЫЙ

ЭКЗЕМПЛЯР

БАКЫ : 1973

973
53

АЗƏРБАЙҶАН ССР МƏДƏНИЈƏТ НАЗИРЛИЈИ

М. Ф. АХУНДОВ АДЫНА

АЗƏРБАЙҶАН РЕСПУБЛИКА ДƏВЛƏТ КИТАБХАНАСЫ

016:8

292

И М А Д Ə Д Д И Н Ə С И М И
(Библиографија)

Тəртиб едəни вə редактору
ƏМИН ƏФƏНДИЈЕВ

8 Аз

38/60

МҮНДЭРИЧАТ

	сөх.
Нәсимн һаггында ситатлар	3
Тәртибатчыдан	5
Эмин Әфәндијев. Әгидә фәдаисн	7
I. Нәсиминн асәрләри	13
1. Китаблар	13
2. Дөври мәтбуатда дәрч олунмуш ше'рләр	13
II. Нәсиминн һәјаты вә жарядычылығы һаггында	15
1. Китаблар	15
2. Дөври мәтбуатда вә мәчмуәләрдә дәрч олунмуш материаллар	15
3. Нәсимн әдәбијат вә инчәсәнәтлә	24

Нәсиминн јубилејини јүксәк сәвијәдә һазырламаг вә кечирмәк бүтүн ичтимаијәтимизин борчудур. Биз шүбһә етмирик ки, бу һадисә Совет әдәбијатларынын әләгәләринин даһа да инкишаф етмәсинә, Азәрбајчан вә гәрдаш республикаларын јазычылары арасында јарадычы әмәкдашылығын даһа да мөһкәмләнмәсинә сәбәб олачагдыр.

Һ. ӘЛИЈЕВ,
Азәрбајчан КП МК-нын биринчи катиби

Бөјүк Азәрбајчан шаири, Јахын Шәрг поезијасынын классики Имадәддин Нәсиминн анадан олмасынын алты јүз иллији Шәрг вә Гәрб халгларынын мәдәни һәјатында диггәтәләјиг һадисәдир. Бу күн гәдирбилән нәсилләр догма поезијанын фәхри олан, нәчиб тә'сирн вәтәниндән узаг-лара јайылмыш, ады өлмәз адлар сырасында чәкиләп, бир чох халг тәрәфиндән өјрәнилән вә гијмәтләндирилән бөјүк сәнәткарларыны даһа тез-тез јад едирләр.

НИКОЛАЈ ТИХОНОВ,
Социалист Әмәји Гәһрәманы

Нәсими шаир вә мütәфәккир кими өз заманынын ән габагчыл, мütәрәгги синаларындан иди. Оуну зәнкин бәднн ирси дә, мә'налы һәјаты вә фәчиәли агитәти дә бөјүк тарихи әһәмијәтә маликдир. Нәсими бир инсанпәрвәр кими, инсан досту кими әслрәр архасындан ирәлијә, кәләчәјә бахырды. Оуну көзәл фикирләри, хош арзулары, бөјүк сәнәт әсәри олан ше'рләри бу күн даһа јүксәк гијмәтләндирилр. Шаир өз һәңги достларыны, гәдир-шүнәсларыны мәнз бу күн, чохиһләтли Совет өлкәсиндә тапмышдыр.

М. АРИФ,
академик

Нәсими Азәрбајчан ше'р дилини јүксәк бир зирвәјә галдыран, өз әсәрләриндә дөврүн мütәрәгги фикирләрини тәрәннүм едән, бөјүк Низаминни Шәрг әдәбијатына кәтирдији габагчыл идеялары давам вә инкишаф еддириб өз амалы уғрунда јорулмадан мүбаризә апаран вә бу јолда мәрдликлә өлүмә кедән фәдакар бир сәнәткардыр.

Һ. АРАСЛЫ,
академик

Имадәддин Нәсими Азәрбајчан халгынын дүнја әдәбијатына бәхш етдији бөјүк шаирләрдән биридир. О, сон дәрәчә надир исте'дал вә орижинал сәнәткар иди. Дүнја әдәбијатынын өлмәз классикләри ичәрсиндә оуну һејкәли еләләри илә јанашы дурур ки, онларын һәјаты вә жарядычылығы мütәрәгги сијаси идеалларла естетик тәфәккүрүн вәһдәтини тәшкил едир. Бәднн сөз Нәсиминн әлиндә инам вә әгидәләри јолунда мүбаризә силаһы иди. О, гәјәсиз, фикирсиз, идеалсыз бир ше'р јазмамышдыр.

М. ИБРАҺИМОВ,
Азәрбајчан Јазычылар Иттифагы
ндарә һеј'әтинин биринчи катиби

Дүнја әдәбијаты тарихиндә слә дөнүш нөгтәләри вардыр ки, бүтүн соиракы нәсилләр ондан истигамәт алырлар. Бу күн бөјүккүјүнү сөзүн там

мәнасында дәрк етдијимиз гуманист шаир Имадәддин Нәсиминиң җарадычылығы дунја әдәбијатыны ирәлија, тәрәггija доғру јолунда мәли белә бир дөнүш нөгтәси олмушдур вә олараг галыр.

НИКОЛАЈ ГРИБАЧОВ,
Ленин мұкафаты лауреаты

XIV әсрдә шаир олмаг гөрхүсү, XII әср Низами дөврүнә көрә даһа тәһлүкәли иди. Бу дөврдә Нәсими адлы бир шаир јетишмишдир...

Нәсимини дери-дери дабанындан сојдулар вә сонра Һәләб шәһәринини гаһыларындан асдылар. Алты әср өзүндән сонра јетишмиш Муса Чәлил кими, Нәсими дә сон нәфәсинә гәдәр јазыб-јаратмышдыр.

ЛУИ АРАГОН

Имадәддин Нәсиминиң јашајыб јаратдыгы дөврдән бизи аҗыран алты әср бу нәһәнки поэзијасы үзәриндән гәләм чәкә билмәмишдир. Јарадычылығы дунја әдәбијаты хәзинәсинә дахил олмуш бөјүк Азәрбајҗан шаириниң ады бу күн дә көј гүбәсиндә ән бөјүк улдузлардан бири кими парлајыр вә өз шәфәгләри илә үстүмүзә ишыг салыр.

БАБАЧАН ГАФУРОВ,
академик

Нәсими Азәрбајҗан поэзијасынын классикидир. Лакин Низами вә Фүзули, Вагиф вә Ахундов, Сабир вә Сәмәд Вурғун кими о да Күрчүстан шаири сајаылыр, чүнки гошшуларымыз вә гардашларымыз олан азәрбајҗанлылар Руставелини, Пшавеланы, Чавчавадзени өз доғма оғуллари һесаб едирләр.

ГРИГОРИ АБАШИДЗЕ,
Күрчүстан Јазычылар Иттифагы
идарә һеј'әтинин биринчи катиби

Нәсиминиң доғма әдәбијат гаршысында башлыча тарихи хидмәти јазылы әдәбијата Азәрбајҗан дилини кәтирмәсидир. Шәрг поэзијасынын әрәб вә фарс дилләриндә јазылдыгы бир дөврдә онун доғма дилдә јазылмыш кезәл «Диваны» парлаг шәкилдә сүбүт етди ки, Азәрбајҗан дилиндә дә кезәл нәзм әсәрләри јаратмаг мүмкүндүр.

СЕРКЕЈ ВАСИЛЈЕВ,
шаир

Чордано Бруно Гәрб дунјасынын Нәсимиси сајылмагла фәхр едә биләр... Даһи Нәсими шаһлар, солтанлар, хағанлар дөврүндә, чәһаләт зүлмәтиндә, ичтимай әдаләтсизлик һөкм сүрән бир заманда Прометей кими чаныны, гәл-бини мәш'әлә дөндәриб гаранлыглар илдырым, тәки шәфәг саҷмышдыр. Буна көрә дә онун мүдрик вә һикмәтли сөзләри дунја дурдугча зүлмәт-ләри парчалајыб, нәсилләрдән-нәсилләрә кечә-кечә ернәк олачак. Нәсиминиң дәрш мәналы, диггәтәшајан сөзләрини охудугда һејрәтләnmәмөк, гүрүр, фәрәһ дуймамаг олмур.

ЧОЗЕФ НОРТ,
АБШ-ын көркәмли журналисти вә
публисисти

ТӘРТИВАТЧЫДАН

Азәрбајҗан халгы бәшәр мәдәнијәти хәзинәсинә бир сыра көркәмли сәнәткарлар вермишдир. Әсәрләри дунја әдәбијатынын гызыл фондуна дахил олмуш, классик шәримизин исте'дадлы нумәјәндәси Сејид Имадәддин Нәсими дә белә сәнәткарларымыздаг биридир. О, доғма Азәрбајҗан дилиндә әсәрләр јазан вә бунуна да дилимизин инкишафына бөјүк тә'сир көстәрән көркәмли шаир, гуманист идејалар чарчысы, габагчылы фикирли философ иди. Нәсиминиң јарадычылығы чох һаггылы олараг, Азәрбајҗан халгынын әдәбијаты, бәддин дили вә фәлсәфи фикир тарыхиндә чох мүнүм бир дөвр һесаб едилир. Нәсиминиң јарадычылығы орта әср Шәрг гаранлыгында бир күнәш кими парламыш, онун ады мәрдлик вә јенилмәзлик символу кими бүтүн дунјада шөһрәт тапмышдыр.

Дөврүн ичтимай әдаләтсизлији Нәсимини вәтәнини тәрк етмәјә мәчбур етмишдир. Исте'дадлы шаир гүрбәт өлкәләри кәзмиш, орада да тә'гиб вә тәһгирләрә мә'руз галмышдыр. Лакин бүтүн бунлар гуманист идејалары јаймагда шаирә мане ола билмәмишдир. Дүздүр, Нәсими вәтәниндән узатларда фачиәли сурәтдә е'дам олунмушдур, лакин онун әсәрләри, гуманист фикирләри өлкәдән-өлкәјә, дилдән-дилә, әсрдән-әсрә кечбрәк, бу күнә гәдәр јашамыш вә севилә-севилә јад едилмишдир. Азәрбајҗан халгы өз мүбариз мүтәфәккирини унутмамышдыр.

Азәрбајҗан халгы, еләчә дә дунјанын бүтүн әдәби ичтимайијәти 1973-чү илин пајызында Нәсиминиң анадан олмасынын 600 иллијини бајрам етмәјә һазырлашыр. ЈУНЕСКО хәти илә бүтүн дунјада гејд едилән бу јубилејә республикамызда да чидди һазырлыг ишләри көрүлүр. Алимләримиз дунјанын мүхтәлиф архив, музей, әлјазма фондлары вә елми китабханаларда сахланыван Нәсими «Диван»ларыны јенидән арашдырыр, тәдғигатчылар шаир һаггында монографиялар, күтлә-

ви китаблар вә елми мәгаләләр јазыр, нәшријатларымыз бө-
јүк мүтәфәккирин әдәби ирсини јенидән чап едәрәк, охучулар
чатдырыр, мәтбуатымыз јубилејлә әлагәдар олараг чохла ма-
териал дәрч едир.

Нәсими әдәби ирсинин кениш халг күтләси арасында
јаылмасында республикамызын мәдәни-маариф мүәссисәлә-
ринин, о чүмләдән китаханаларын да үзәринә, чох мүһүм вә-
зифәләр дүшүр. Республикамызын шәһәр, рајон вә кәнд китаб-
ханалары шаирин јубилеји илә әлагәдар олараг мүхтәлиф
тәдбирләр кечирирләр. Јакин Нәсими һаггында бу вахта гә-
дәр библиографик вәсаитин нәшр олунмамасы кечирилән тәд-
бирләр заманы бә'зи чәтинликләрин мејдана чыхмасына сәбәб
олур. Буну нәзәрә алараг, М. Ф. Ахундов адына Азәрбајчан
Дөвләт китаханасы һәмин библиографик вәсаити нәшр ет-
мишир. Гаршыја гојулан бу мәгсәд һеч дә вәсаитдән истифа-
дә даирәсини мәнһудлашдыра билмәз. Кәстәричидән, китаб-
хана ишчиләри илә јанашы, мүтәхәссисләр, али мәктәб тәләб-
ләри, әдәбијјат тарихини өјрәнән тәдгигатчылар, үмумијјәтлә
Нәсиминин һәјат вә јарадычылығы илә марагланан мүхтәлиф
охучулар истифадә едә биләрләр.

Кәстәричијә рус дилиндә олан материаллар да дахил едил-
мишир. Библиографијанын әввәлиндә Нәсиминин әсәрләри,
сонра исә шаирин һәјат вә јарадычылығы һаггында јазыл-
мыш материаллар әлифба сырасы илә групплашдырылмыш-
дыр.

Бә'зи охучу соргуларыны нәзәрә алараг «Нәсими әдәбиј-
јат вә инчәсәнәтдә» адлы хүсуси бөлмә вермәји мәгсәдәүјгун
һесаб етмишик.

Библиографија 1973-чү илин ијул ајына гәдәр чап олу-
нуш материаллары әһатә едир.

Нәсими һаггында илк библиографик вәсаит олмаг е'тибари-
лә һәмин кәстәричи, һеч шүбһәсиз, мүәјјән чатышмамазлыг
вә нөгсанлардан хали дејилдир. Тәртибатчы өз хејирхаһ тәк-
лифләрини билдирән охучулара әввәлчәдән миннәтдарлығыны
билдирир.

ӘГИДӘ ФӘДАИСИ

Орта әср феодад Шәргиндә елми бир мәркәз вә шаирләр
јурду кими шәһрәт газанмыш Шамахы шәһәри јадәлли басын-
лар, хүсусилә монгол истиласы заманы дагылмыш, онларла
елм вә мәдәнијјәт хадимләри әсир алынараг гүрбәт өлкәләрә
апарылмыш, бә'зиләри өлдүрүлмүш, бир гисми исә јерли һөкм-
дарларын тәһгир вә тәғибләринә дөзмәјәрәк, вәтәнләрини
тәрк етмәјә мәчбур олмушлар.

Монгол һүчумлары заманы јандырылмыш евләрин түстү-
ләри сөнмәкдә икән, XIV әсрин ахырларындан башлајараг
Шамахыда јенидән елм вә мәдәнијјәт дирчәлмәјә, бәшәри елм-
ләр, хүсусилә чографија, астрономија, мәнтиг, фәлсәфә, рија-
зијјат инкишаф етмәјә башлајыр, халг сәнәти јенидән дирчә-
лир, пешәкар сәнәткарлар јетишир. Јакин, дин һаким бир гүв-
вә кими инкишаф етмәјә башлајан бу елмләри дә, ајры-ајры
елм вә мәдәнијјәт хадимләрини дә, јазычы вә шаирләри дә өз
гара кәлкәси алтында сахламага чалышырды.

Белә бир заманда, тәхминән 1369-чу илдә, шәһәр сәнәткар-
лары арасында һөрмәт газанмыш шамахылы Сејид Мәһәммәд-
дин бир оғлу дүңјаја кәлир. Бу көрпә, инди анадан олмасынын
600 иллијини гејд етдијимиз Имадәддин Нәсими иди.

Ушаглыг вә кәнчлик илләрини зәһмәткеш халг күтләси
арасында, сәнәткарларла бирликдә кечирән Имадәддин илк
тәһсилени Шамахы мәдрәсәсиндә алыр, ана дили илә јанашы
фарс вә әрәб дилләрини дә өјрәнмәјә башлајыр. Шә'рә вә
дүңјәви елмләрә бөјүк һәвәс кәстәрән кәнч шаир мәнтиг, ри-
јазијјат, тәбиәт вә астрономијаны өјрәнмәјә башлајыр.

Һәлә орта әсрләрдән өз пешәкар сәнәткарлары илә дүңја-
да мәшһур олан Шамахы мүһити шаирин дүңјакөрүшүнүн
формалашмасында мүһүм рол ойнамышдыр.

Бүтүн сәнәткарларын, шаир вә алимләрин сараја чәм едил-
мәси, һөкмдарын тәләб вә арзуларына әмәл едәрәк фәалијјәт

көстөрмөлөри, жазыб-жаратмалары о дөвр үчүн бир гайда, адәт налыны алмышдыр. Лакин исте'дадлы Имадәддин бу гайданы позур, шаир феодал сарајларындан, шаһ вә һөкмдарлардан узаг кәзир, онлары тәрифләмәкдән бојун гачырыр. Чүнки о, һәмјерлиси, XII әсрин көркәмли сәнәткары Хаганинин сарајларда кечирдији күнлөри, «сәнәти вә елми севән» һакимләрин Хаганинин сәнәтини олан мүнәсибәти илә, онун башына ачылан ојунларла јахшы таныш иди.

Нәсимн нәинки сарајлара кетмәмиш, әксинә, өз ше'рләри илә һаким феодаллары, мәнсәбпәрәст, икиүзлү вә јалтаг дин хадимләрини ифша едән, жалт күтлэләринин арзу вә истәккләрини ифадә едән әсәрләр јазмышдыр.

Имадәддин Нәсимн кәңч јашларында мәшһур шаир вә мутәфәккир, һуруфилик тәригәтинин баниси олан Фәзлуллаһ Нәими илә көрүшүб онунла достлашыр. Нәими илә танышлыг шаирин сонраки һәјат вә јададычылығында чох мүнүм рол ојнајыр; Нәсимн һуруфилији гәбул едир вә бу чәрәјанын ән фәал тәрәфдары, пантеист мәсләкли бир шаир кими фәалијәтә башлајыр.

XIV әсрдә Азәрбајчанда јаранмыш вә ики әсрә гәдәр Јахын вә Орта Шәргин бир чох өлкәләриндә кениш јайылмыш, сијаси вә фәлсәфи чәрәјан олан һуруфилик монгол истиласына, ислам дининин еһкамларына гаршы мүбаризә едирди.

Һуруфилик аллаһы инкар етмир, лакин ону көјләрдән јерә ендирир, Нәсимн «мәнәм аллаһ», «аллаһ инсанын өзүдүр» — дејир. һуруфизм аллаһын варлығыны шүбһә алтына алдығына, ислам дининин әсас мүддәаларына гаршы чыхдығына көрә тәһлүкәли сајылыр. һуруфизм нүмајәндәләри дин хадимләри тәрәфиндән изләнилир вә тәғиб олунурдулар; әлә кечәнләр исә мүхтәлиф јолларла тәләф едилдирдиләр.

Нәсиминин «әнәһһәг» — «мәнәм аллаһ» дејәрәк өзүнү аллаһ сајмасы, ејни заманда әдаләтсизлији, ријакарлығы ифша едән, дин хадимләринин мәнәвијатча пуч, алчаг олдуғуну көстәрән, горхмаз бир шаир кими чыхыш етмәси руһаниләр вә һаким даирәләр арасында өзүнә чохлу дүшмән газандырыр. Белә бир мүнһидә Нәсимн өзүнүн мәһв олачағыны баша дүшүр. Шаир, бир тәрәфдән, һуруфизмин көркәмли нүмајәндәси кими өзүнә тәрәфдарлар топламаг, диқәр тәрәфдән исә тәғиб вә тәһгирләрдән јаха гуртармаг үчүн вәтәни Шамаһыны тәрк етмәјә мәчбур олур. Бир мүддәт Түркіјәдә јашајыр, орада һуруфизми тәблиғ едир, сонра исә Ирага кедир. Нәсимн Суријада да һуруфизмин фәал тәблиғатчысы кими

чыхыш едир вә онун бу фәалијәти Сурија руһаниләринин диггәтиндән јайынмыр.

Белә рәвәјәт едирләр ки, Нәсимн Суријада јашајаркән, шакирдләриндән бири, шаирин дин хадимләрини ифша едән бир бејтини охујурмуш. Гәзәбләнмиш руһаниләр ше'ри охујан кәңчи тутуб дар ағачындан асмаг истәјирләр. Бундан хәбәр тутан шаир өзүнү һадисә јеринә јетирир вә ше'рин мүәллифи өзү олдуғуну билдирәрәк, тәләбәсини өлүмдән гуртарыр.

Нәсиминин дүшмәнләри шаирин белә асанлыгга әлә кечмәсинә севинир вә онун дәрисинин сојулмасына әмр верирләр. Шаир өз идеја дүшмәнләринин гаршысында алчалмыр, әзәб вә ишкәнчәләрә мәнәтәтлә синә кәрир. Дәриси сојуларкән чохлу ган итирән шаирин рәнқи саралыр. Ондан сорушанда ки, «рәнкин нә үчүн саралыр?» — Нәсимн чаваб верир ки, мән әбәдијјәт үфүгләриндә доған ешг күнәшијәм, күнәш батанда саралар.

Нәсиминин е'дам едилмәсинә һөкм верән руһани шаир һаггында демшидр: «Бу елә бир мөл'ундүр ки, онун ганындан бир дамчы һара дүшсә, кәсиб атмаг лазымдыр». Дејирләр ки, е'дам заманы тәсәдүфән Нәсиминин ганындан бир дамчы һәмин руһанинин бармағына сычрајыр. Чамаат ондан бармағынын кәсилмәсини тәләб едир. Руһани исә чаваб верир ки, мән буну сөзкәлиши демшәм. Ал гана буланмыш шаир буну ешидәрәк дејир:

Заһидин бир бармағын кәссән дөнүб һәгдан гачар,
Көр бу мискин ашиги, сәрпа сојарлар агламаз.

Нәсимн 1417-чи илдә вәтәниндән узагларда, дин хадимләри тәрәфиндән динсиз, кафир кими фачиәли сурәтдә е'дам едилир. Лакин шаирин чисмани өлүмү она мәнәви гәләбә газандырыр. Нәсимн мәрдлик, горхмазлыг, сәдагәт рәмзи кими халг арасында јашамагдадыр.

Имадәддин Нәсимн зәнкин әдәби ирс гојуб кетмишдир. О, Азәрбајчан дили илә јанашы фарс вә әрәб дилләриндә дә әсәрләр јаратмышдыр. Лакин о, ән бөјүк үстүнлүјү доғма ана дилинә вермишдир.

Мә'лум олдуғу кими Иран истилачыларынын әсрләр боју давам едән һөкмранлығы нәтичәсиндә фарс дили һаким әдәби дил ролуну ојнадығындан, Азәрбајчан шаирләри та XIII—XIV әсрләрә гәдәр өз әсәрләрини, әсасән, фарс дилинә јазмаға мәчбур олмушлар. Азәрбајчан дилинә јаранан әсәрләр исә һаким даирәләр тәрәфиндән дүшмәнчилик һисси илә гаршы-

ланмышдыр. «Көрөк фарс дилиндә јазсын сәнәткар» — һөкмү-нә эмәл етмәјәнләрин әсәрләри исә тәләф едилмишдир. Она көрә дәрәҗә әсәрләрдә Азәрбајҗан дилиндә јазылмыш әсәр-ләрин әксәријјәти итиб-батмыш, бизә кәлиб чатмамышдыр. Мәһз белә бир шәраитдә Нәсиминин өз ана дилиндә әсәрләр јаратмасы бөјүк шүчәәт вә гәһрәмәнлыг һесаб едилмәлидир.

Нәсими гәләминдән чыхан бүтүн әсәрләр бу күн елм әлә-минә там мәлүм дејилдир. Тәсәввүр етмәк чәтин дејил ки, за-манәсинә гаршы чыхан, вәтәнини тәрк едән вә мүхтәлиф өлкә-ләрдә тәһгир вә тәғибләрә мәруз галараг јазыб-јарадан шаирин әсәрләринин бир һиссәси итиб-батмыш, дикәр бир гис-ми һаким синиф тәрәфиндән тәләф едилмишдир. Шаирин бу күнә гәдәр мұһафизә олунараг сахланылан әсәрләри исә дүн-јанын мүхтәлиф өлкәләриндә, мүхтәлиф китабхана вә әлјазма фондларында сәпәләнәрәк сахланылмагдәдир.

Дикәр тәрәфдән, орта әсрләрдә шаирләрин әсәрләри чап едилмир, бир гајда оларәг, хәттатлар вә катибләр тәрәфиндән үзү көчүрүлүрдү. Әсәрләрин үзүнү көчүрән хәттатлар шаирин әсәрләринә истәдикләри кими мұдахилә едир, әсәрләрә өз мұ-насибәтләрини билдирир, истәдји шәри көчүрүр, хоша кәл-мәјән һиссәсини исә позурдулар. Беләликлә дә, әлјазма шәк-линдә тәртиб едилән «Диван» вә «Күллијат»лара дахил едил-миш шәрләр, илләр кечдикчә бөјүк «дүзәлиш» вә дәјишик-ликләрә мәруз галырдылар.

Белә бир вәзијјәт Нәсими әсәрләринин дә башына кәлмиш-дир. Мүхтәлиф әлјазма фондларында сахланын «Диван»лар-дакы мәтн фәргләри вә гејри ошхарлыг белә мејдана кәлмиш-дир.

Бу фәргләри ајдынлашдырмаг, катиб вә хәттатларын әлавәләрини үзә чыхармаг тәдгигатчылар гаршысында дуран чох чәтин вә бөјүк зәһмәт тәләб едән бир мәсәләдир.

Нәсими сон дәрәчә зиддијјәтли вә мүрәккәб бир јарадычы-лыг јолу кечмишдир. Оун шәрләриндә садә халг ифадәләри, мәһәббәт лирикасынын көзәл нүмүнәләри, әдаләтсизлијин, рүшвәтхорлуг вә јалтаглығын ифшасы илә јанашы, интим руһлу әсәрләр, аллаһ вә пейғәмбәрләри мәдһ едән парчалара да раст кәлмәк мүмкүндүр. Ләкин Нәсими јарадычылығына гүјмәт верәркән бу өтәри һиссләр әсас көтүрүлә билмәз. Нәсими јарадычылығынын ән бөјүк тарихи әһәмијјәти ондан ибарәтдир ки, о, феодал мәдһијјә әдәбијјатына тамамилә зидд бир јол тутараг, шәрләриндә ичтимаи-фәлсәфи идејалар тәр-рәннүм етмишдир. Халг күтләләринин һәјәты илә бағлы олан

шаир заманәсинә гаршы, ичтимаи әдаләтсизлијә вә һагсыз-лыға гаршы мұнасибәтини бәдһи шәкилдә өз шәрләриндә билдирмишдир. Ахирәт дүнјасына, чәннәт-чәһәннәм вә дә-ләринә инанмајан шаир, охучулары һәјәтин көзәлликләриндән бу дүнјәда кам алмаға чагырмышдыр. Нәсими чанлы инсаны чәннәтин һуриләринә гаршы гојур. Оун әсәрләриндә гадын дүнјанын ән јүксәк варлығы, һәјәтын мәһнасы кими тәрәннүм олунар.

Бөјүк тәсир гүввәсинә малик олан даһи Нәсими поезија-сы бүтүн Јахын Шәргдә, Орта Асија вә Загафразијада кениш јайылмыш вә бөјүк һөрмәт газанмышдыр. Оун әсәрләри Шаһ Исмајыл Хәтәи, Сәјат Нова, Нәваи вә башгаларындан тутмуш та бу күнүк кәнч шаирләримизе гәдәр, һамы үчүн бир өрнәк олмуш, мүхтәлиф дөврләрдә јашамыш мүхтәлиф халгларын сәнәткарлары оун әсәрләриндән истифадә етмиш, Нәсими сәнәткарлығындан гидаланараг, ону јенилмәзлик, мәтанәт вә мәрдлик тимсалы кими тәсвир етмишләр.

Нәсиминин әсәрләри Азәрбајҗанда китаб һалында илк дәфә јалныз Совет һакимијјәти илләриндә чап олунамшудур. Көркәмли әдәбијјатшүнас вә тәдгигатчы Салман Мүмтаз шаирин шәрләрини 1926-чы илдә Азәрнәшр тәрәфиндән чап етдирмишдир. Республикамызда шаирин әсәрләринин 2-чи нәшри 1962-чи илдә олмушдур. М. Гулузадәнин тәртиб вә ре-дактәси илә нәшр едилән «Сечилмиш шәрләр» китабы Ушаг-кәнччәшр тәрәфиндән 14 мин нүсхә илә нәфис шәкилдә бура-хылмышдыр.

Нәсиминин анадан олмасынын 600 иллик јубилеји илә әләгәдәр оларәг нәшријјатларымыз шаирин әсәрләриндән иба-рәт бир сыра китаблары нәшрә һазырламышлар. Азәрнәшр шаирин 30 чап вәрәги һәчминдә «Сечилмиш әсәрләр» китабы-ны вә ајрыча рүбаиләрини, «Елм» нәшријјаты фило-ложи елмләр доктору Ч. Гәһрәмәновун Нәсими «Диваны»нын 3 чиллдән ибарәт елми-тәнгиди мәтнини, «Кәнчлик» нәшри-јаты шаирин «Гәзәлләр»ини охучулары тәгдим едәчәкдир. Академик Гәмид Араслынын једди дилдә (Азәрбајҗан, рус, түрк, әрәб, фарс, инкилис, франсыз) бурахылмыш «Имәдәдин Нәсими» китабы да шаирин һәјәт вә јарадычылығыны өјр-нәнләрә көзәл бир һәдијјәдир. Билик чәмијјәти М. Гулузадә-нин «Нәсими» монографиясыны, «Елм» нәшријјаты исә Нәсими һагғында мәғаләләр мәчмуәсини чапа һазырлајыр.

Азәрбајҗан КП МК-нын биринчи катиби Н. Әлијев јолда-шын дедији кими «Нәсиминин јубилејини јүксәк сәвијјәдә һа-зырламаг вә кечирмәк бүтүн ичтимаијјәтимизин борчулур. Биз

шүбһә етмирик ки, бу һадисә совет әдәбијјатларынын әләгә-
ләринин даһа да инкишаф етмәсинә, Азәрбајҗан вә гардаш
республикаларын јазычылары арасында јарадычы әмәкдаш-
лығын даһа да мөһкәмләnmәсинә сәбәб олачагдыр».

Доғрудан да мүхтәлиф халгларын әдәбијјатшүнас алим-
ләри јубилејлә әләгәдар оларағ Нәсимини һағгында долғун мәз-
мунлу әсәрләр јазыр вә Шәргин бөјүк мүтәфәккири олан
Нәсимини өз охучуларына даһа јахындан танытмаға чалы-
шырлар.

ӘМИН ӘФӘНДИЈЕВ

1. НӘСИМИНИН ӘСӘРЛӘРИ

1. Китаблар

Сечилмиш ше'рләр. Тәртиб едәни Салман Мүмтаз. Бақы,
Азәрнәшр, 1926. 252 с.

Сечилмиш ше'рләр. (Тәртиби, мүгәддимә, изаһлар вә гејд-
ләр М. Гулузадәнинди). Б., Ушагкәнчнәшр, 1962. 196 с.

Әсәрләри. (Елми-тәнгиди мәтн). 3 чилддә. 1-чи чилд. Тәр-
тиб едәни вә мүгәддимә Ч. Гәһрәмановундур. Б., «Елм», 1973.
572 + 84 с. (Мәтн әрәб әлифбасы иләдир).

Сечилмиш әсәрләр. (Тәртиби вә мүгәддимә һәмид Араслы,
редактору Чаһанкир Гәһрәмановдур.) Б., Азәрнәшр, 1973. 30 ч.
в. (чап едилир).

Мәндә сығар ики чаһан. (Гәзәлләр). Тәртиб едәни Ч. Гәһ-
рәманов, редактору Ә. Гүсәјнидир. Б., Кәнчлик, 1973. 5 ч. в.
(чап едилир).

Рубаиләр. Тәртиб едәни вә редактору Ч. Гәһрәмановдур.
Б., Азәрнәшр, 1973. 143 с.

Сиррләр дәрјасы. (Гәсидә). Фарс дилиндән тәрч. едәни
А. Саровлу. Б., Кәнчлик, 1973. (чап едилир).

2. Дөври мәтбуатда дәрч олунмуш

ше'рләр

Анлајан һәр ики дүнјада бир иман диләјәр. (Гәзәл). Тәр-
чүмә едәни Б. Ваһабзәдә. — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973,
30 ијун.

Бәһрүл-әсрар. Тәрч. едәни Б. Азәроғлу. — «Азәрбајҗан»,
1969, № 3, с. 203 — 204.

Гээл. — Бах: Ф. Көчөрли. Азербайжан эдэбијјаты тарихи материаллары. 1-чи чилд, 2-чи хиссэ. Б., 1925, с. 609.

Гээл. — «Эдэбијјат гээти», 1939, 12 октјабр.

Гээл. — «Эдэб. вэ инчэсэнэт», 1969, 20 сентјабр, с. 13.

Гээллэр. (Түркіјэдэ сахланылан вэ бу вахта гэдэр чап едилмэиш ше'рлэр). — «Эдэбијјат вэ инчэсэнэт», 1973, 17 март, с. 8.

Дил базарчысы; Агрымаз. (Гээллэр). — Бах: Эдэбијјат мүнтэхобаты. 8-чи синиф үчүн. Б., «Маариф», 1973, с. 176—177.

Јар көзэлдир нэ үчүн чэфа елэмэсин...; Лэ'линин шөвгилэ саги, чуша кэлди чанымыз...; Тэкчэ дилбэрлијэ зүлфүн демэ кирдары олуб...; Күман апарма ки, етсэн дэ јүз дилазарлыг...; Јарын мәнәббэт әндиңә эсла вэфасы јох. (Гээллэр). Фарсчадан тәрч. едәни М. Сејидзадә — «Эдэбијјат вэ инчэсэнэт», 1969, 15 март, с. 6.

Јүзүнү сурәт-и рәһман охурлар...; Сүнбүлүн әбриндә көрдүм шол мәһи-табан кәлир...; Бир дәхи көрмәк чәмалин көнлүм, еј чан, арзулар...; Күлшән-и фирдовс едәр чан бағини вәсил-и һәбиб...; Хансы димағ ичиндә ки, ешгин һавасы јох...; Ол пәри пейкәр ки, гачи-салтәнәт башиндәдир... (Гээллэр). — «Эдэбијјат вэ инчэсэнэт», 1969, 29 нојабр, с. 14.

Ким күлә ашлг ола өмрүндә горхмаз хардән...; Олсун елә көз һәгги чөһрәмдә әјан көрсүн!...; Көзләрин гәмзә илә ејләди мөстаң мәһи...; Архалан өз фәзлиңә, сејл олса һичран, гәм јемә... (Гээллэр). Тәрч. едәни Әбүлфәз Нүсејни. — «Эдэбијјат вэ инчэсэнэт», 1969, 22 феврал, с. 5.

Көзләрин чәкди мәһи бир кушәдән мејханәјә... (Бир нечә гээл). Тәрч. едәни М. Султанов. — «Баки», 1969, 17 октјабр. Мән. (Гээл). — «Эдэб. вэ инчэсэнэт», 1969, 20 сентјабр, с. 13.

Мәрһәба хош кәлдин еј дилдар, хош көрдүк сәһи...; Кәтир, кәтир, кәтир ол касеји-рәван пәрвәр...; Сурәтин нәгшиндә көнлүм, еј сәнәм, һејран олур...; Бир дәхи көрмәк чамалын көнлүм, еј чан арзулар. (Гээллэр). — «Азәрб. кәнчләри», 1973, 24 апрел.

Нәсимидән бир парча. (ше'р). — «Эдэбијјат гээти», 1937, 27 август.

Рубаиләр. (Түркіјэдә сахланылан вэ бу вахта гэдәр чап олунмајан ше'рләр). — «Эдэбијјат вэ инчэсэнэт», 1973, 17 март, с. 8—9.

Рубаиләр. (Фарс дилиндән тәрчүмә едәни М. Солтан). — «Эдэбијјат вэ инчэсэнэт», 1973, 7 апрел, с. 5.

Сығмазам. (ше'р). — Бах: Эдэбијјатдан иш китаби. 1-чи хиссэ. Б., 1928, с. 152.

Һәр сәһәр вахтиндә ким, бүлбүл фәғанын башиләр...; Сүбһдәм дилдарими көрдүм отағындан кәлүр...; Мәрһәба, хош кәлдим, еј руһи-рәваным, мәрһәба!...; Јүзүндүр аләм ичрә мәһи әнвар...; Мәһим јари-вәфадарым, кәл ахыр!...; Дүшдүм эзәлдә зүлфүнә, дам олмадан һәнуз... (Гээллэр). — «Эдэбијјат вэ инчэсэнэт», 1969, 19 ијул, с. 7.

II. НӘСИМИНИ ҺӘЈАТЫ ВӘ ЈАРАДЫЧЫЛЫҒЫ ҺАҒГЫНДА

1. Китаблар

Араслы Һәмид. Имадәддин Нәсими. (Һәјат вә јарадычылығы). Б., Азәрнәшр, 1972. 74 с.

Араслы Һ. Фәдакар шаир. Б., ССРИ ЕА Азәрб. филлалы, 1942. 20 с.

Гәһрәманов Чәһанкир. Нәсими диванынын лексикасы. Ред-лары. Ч. Әфәндијев, Ә. Ханбабајев. Б., «Елм», 1970. 567 с. (Азәрб. ССР ЕА Республика әлјазмалары фонду).

Гәһрәманов Ч. Нәсими «Диваны»нын елми-тәңгиди мәтһи. 3 чилддә. Б., «Елм», 1973. (чап едилир).

Гулузадә З. Нүруфизм вә Азәрбајјанда онун нүмајәндәләри. Б., «Елм», 1973. (нәшр олунур).

Гулузадә М. Нәсими. (Монография). Б., «Билик», 1973. (чап едилир).

Әлибәјзадә Е. М. Имадәддин Нәсими. (Мүһазирәчијә көмәк). Б., «Елм», 1970. 21 с.

Нәсими. (Мәғаләләр мәчмүәси). Б., «Елм», 1973. (чап едилир).

2. Дөври мәтбуатда вә мәчмүәләрдә дәрч олунмуш материаллар

Абдуллајев Бәһлул. Гајнар чешмә. (Анадан олмаһынын 600 иллији гаршысында). — «Эдэбијјат вэ инчэсэнэт», 1969, 7 ијун, с. 7.

- Азэроглу Б. Нәсимини «Бәһрул-әсрар»ы. — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973, 19 мај, с. 14 — 15.
- Араслы Н. Имадәддин Нәсими. — Бах: Мүхтәсәр Азәрбајчан әдәбијјаты тарихи. Ики чилддә. 1-чи чилд. Б., 1943, с. 136 — 145.
- Араслы Н. Өлмәз сәнәткар. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Бақы», 1969, 30 январ.
- Араслы Н. Фәдакар шаир. — «ССРИ ЕА Азәрб. филиалынын хәбәрләри», 1942, № 1, с. 19 — 24.
- Араслы Н. Нүруфилик вә нүруфи шаирләр. — Бах: Мүхтәсәр Азәрбајчан әдәбијјаты тарихи. Ики чилддә. 1-чи чилд. Б., 1943, с. 135 — 136.
- Араслы Н. Шаирин өлүмү. — «Пионер», 1968, № 9, с. 11 — 14; № 10, с. 16 — 19.
- Асланов Вагиф. Нәсимини охујаркән. (Шаирин фарс «Диван»ынын Бақыда нәшири һаггында). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973, 17 феврал, с. 9, 15.
- Ахундов Ағамуса. Нәсими вә XIV әср Азәрбајчан әдәби дили. — «Азәрбајчан», 1971, № 4, с. 191 — 197.
- Бабәјев Агшин, Нағы оғлу һафиз. Һәләбдәч мәктүб. (Имадәддин Нәсими һаггында). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1969, 2 мај, с. 9.
- Бабәјев Имран. Нәсими һаггында дүшүнчәләр. — «Азәрб. мүүллими», 1973, 15 ијун.
- Бөјүк Нәсимини јубилеји шәрәфинә. — «Коммунист», 1972, 9 декабр.
- Будагова Зәрифә, Әлијев Вәлијәддин. Нәсими дилиндә рәмз. — «Улдуз», 1971, № 6, с. 53 — 55.
- Ваһабзадә Б. Јел гајадан нә апарар. (Нәсими вә Фүзулинин әсәрләрини «Өлү әдәбијјат» һесаба едән Ис мөт Зәки Әјјубоғлуна чаваб). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1972, 4 нојабр, с. 14 — 15.
- Гасымзадә Фуад. Мүасир Түркијә алимләри Нәсими вә Нүруфилик һаггында. — «Азәрбајчан», 1969, № 7, с. 199 — 204.
- Гасымов һималај. Гүдрәтли сәнәткар, камил поезија. — «Шәрг гапысы», 1969, 22 март.
- Гасымов Н. Нәсими лирикасынын бәзи хүсусијјәтләри. — «Азәрб. мүүллими», 1972, 3 нојабр.
- Гәнизадә С. М. Идарәјә мәктүб. (С. Мүмтазын «Нәсими» әсәри һаггында). — «Маариф вә мәдәнијјәт», 1923, № 2, с. 29 — 30.

Гәһрәманов Ч. Ватикан китабханасында Нәсимини гәзәлләри тапылмышдыр. — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973, 20 январ, с. 5.

Гәһрәманов Ч. Әсәрләрини елми нәшири. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Бақы», 1969, 4 апрел.

Гәһрәманов Ч. Нәсими әсәрләрини елми-тәнгиди мәтнини тәртиби һаггында. — «Азәрб. ССР ЕА-нын мәрузәләри», 1970, 26-чы чилд, № 1, с. 66 — 69.

Гәһрәманов Ч. Нәсими әсәрләрини нәшири тарихиндә. — «Азәрбајчан», 1970, № 5, с. 199 — 204.

Гәһрәманов Ч. Нәсими әсәрләрини тәнгиди мәтнини тәртиби. — Бах: Нәсими әсәрләри. 3 чилддә. 1-чи чилд. Б., «Елм», 1973, с. 5 — 84.

Гәһрәманов Ч. Нәсими лексикасынын бәзи хүсусијјәтләри. — «Азәрб. ССР ЕА-нын Республика әлјазмалары фондунун әсәрләри», 1972, 3-чү чилд, с. 39 — 45.

Гәһрәманов Ч. Нәсимини дили. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Азәрб. мүүллими», 1969, 18 апрел.

Гәһрәманов Ч. Нәсимини әлјазма «Диван»ынын орфографиясы. — «Киров адына АДУ-нун Елми әсәрләри. (Дил вә әдәбијјат серијасы)», 1967, № 6, с. 83 — 92.

Гәһрәманов Ч. Нәсимини Түркијә нүсхәләри ичәрисиндә олан әлјазмасы һаггында. — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973, 17 март, с. 8 — 9.

Гулузадә Зүмрүд. Бөјүк гуманист. — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973, 5 мај, с. 5.

Гулузадә Зүмрүд. Нәсими вә нисан. — «Улдуз», 1973, № 6, с. 51 — 54.

Гулузадә З. Шаирин фәлсәфи көрүшү. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Бақы», 1969, 3 март.

Гулузадә М. Нәсими. — Бах: Азәрбајчан әдәбијјаты тарихи. 3 чилддә. 1-чи чилд. Б., Азәрб. ССР ЕА нәшири, 1960, с. 264 — 292.

Гулузадә М. Нәсимини һәјаты вә јарадычылығы. — Бах: Нәсими. Сечилмиш шәрләр. Б., Ушагкәнчнәшр, 1962, с. 5 — 20.

Ејвазов Сәјфәддин. Нәсими вә мүасирлик. — «Шәрг гапысы», 1973, 26 ијун.

Әбдүлһүсејнов һүсејн. Нәсимини ермәни пәрәстнишкарлары. — «Шәрг гапысы», 1970, 22 январ.

Әбилев Имамверди. Һәјат вә көзәллик ашиги. (Анадан олмасынын 600 иллијинә һазырлыгы). — «Азәрб. мүүллими», 1970, 23 октябр.

- Әкбәров Заһид.** Бөжүк инсанпәрвәр шаир. — «Социалист Сумгайыты», 1973, 22 мај.
- Әкбәров З.** Нәсимни јарадычылығында гадына һөрмәт вә мәнәббәтти тәрәннүму. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Азәрб. гадыны», 1969, № 8, с. 14.
- Әлибәјзадә Е.** Нәсиминин бәнзәтмәләри. — «Азәрб. мүүлими», 1973, 16 март.
- Әлибәјзадә Е.** Нәсимини јетирән әдәби дил зәмини. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Елм вә һәјат», 1969, № 12, с. 12 — 13.
- Әлибәјзадә Е.** Шаирин көзәллик аләми. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Азәрбајчан кәнчләри», 1972, 6 ијун.
- Әлизадә Самәд.** Нәсимни дилиндә сөз бирләшмәләри. — «АДУ-нун елми әсәрләри. Дил вә әдәбијјат серијасы», 1971, № 1, с. 10 — 16.
- Әлизадә С.** Нәсимини нечә охумалы? (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «АДУ-нун елми әсәрләри. Дил вә әдәбијјат серијасы», 1970, № 3, с. 24 — 28.
- Әлијев Вәлијәддин.** Нәсимни дилиндә епитетләр. — «Елми әсәрләр» (В. И. Ленин адына АДПИ). Педагогика вә психологика фәнләринин тәдриси методикасы, дилчилик. 1971, № 4, с. 75 — 80.
- Әлијев В.** Нәсимни дилиндә епитетләр. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Азәрб. мүүлими», 1973, 30 март.
- Әлијев В.** Нәсимни поетик дилиндә мөчәзләр системи. — «Азәрб. дили вә әдәбијјаты тәдриси (методик мәгаләләр мөчмәси)», 1971, № 3, с. 69 — 79.
- Әлијев В.** Нәсиминин поетик дилиндә халг ифадәләри вә аталар сөзләри. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Шәрг гапысы», 1969, 27 декабр.
- Әлијев Камил.** Нәсимни ше'риндә тәкрит. — «Азәрб. мүүлими», 1973, 24 јанвар.
- Әскәрова Н.** Даһи шаирин јубилеји гаршысында. (Низами адына әдәбијјат музејинин јубилеј тәдбирләри һаггында). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1972, 4 нојабр, с. 11.
- Әфәндијев Асиф.** Ше'ријјәт вә гәһрәмәнлыг. («Гәһрәмәнлыг һаггында дүшүнчәләр» силсиләсиндән). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1970, 28 март, с. 9.
- И. Нәсиминин** јубилеји шәрәфинә. (Нәшријјатларымызын бурахачағы китаблар һаггында). — «Китаблар аләминдә», 1973, № 1 — 2, с. 20.

Ибраһимов Ибраһим. Чаһаншаһ һәгиги Нәсимни һаггында. (Нәсиминин мүасирләриндән, XV әсрин орталарында јашајыб јаратмыш, Гарагојунлу дөвләтинин султаны шаир Чаһаншаһ һәгиги Нәсимни һаггында). — «Азәрбајчан», 1972, № 9, с. 206.

Ибраһимов М. Ағыр јоллар јолчысу. (Азәрбајчан Јазычылар Иттифагынын Нахчыванда кечирдији сәјјар пленумда Нәсимни һаггында мәрүзәси). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973, 23 ијун, с. 3.

Ибраһимов М. Арзумуз, истәјимиз. (Классикләрин, ејни заманда Нәсимни ирсинин нәшри һаггында). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973, 12 мај, с. 4, 14.

Имадәддин Нәсимни. — Бах: Әдәбијјат. 8-чи синиф үчүн. Б., Азәрнәшр, 1938, с. 83 — 91.

Јереванлы Әкбәр. Нәсимни. — Бах: Азәрбајчан-ермәни әдәби әлағәләри. Јереван, «Һајастан», 1968, с. 451 — 461.

Јубилејә һәдијјә. (Академик Н. Араслынын «Имадәддин Нәсимни» ады китабы һаггында). — «Азәрб. кәнчләри», 1973, 24 апрел.

Көпүрлүзадә. Нәсимни һаггында. (Профессор Көпүрлүзадә илә мүсаһибә). — «Коммунист», 1926, 10 март.

Мәммәди Абдулла. Әдәби дилиминин зәнкинләшмәсиндә Нәсиминин ролу. — «Азәрбајчан ССР ЕА-нын хәбәрләри. Әдәбијјат, дил вә инчәсәнәт серијасы», 1968, № 1, с. 11 — 18.

Мәммәди А. Нәсиминин «Бәһрүл-әсрар» әсәри барәдә. — «Бақы», 1969, 15 апрел.

Мәммәди А. Нәсиминин «Бәһрүл-әсрар» әсәри барәдә гыса мә'лумат. — «Азәрбајчан», 1969, № 3, с. 202.

Мәммәдов Әзизаға. Нәсимни вә Хәтәи. — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1972, 26 феврал, с. 9.

Мәммәдов Ә. Нәсиминин ики гәдим әлјазма диваны. — «Азәрб. ССР ЕА Республика әлјазмалары фондунун әсәрләри», 1972, 3-чү чилд, с. 53 — 57.

Мәммәдов Ханоглан. Мәсләк вә мәнәббәт шаирни. — «Азәрб. мүүлими», 1972, 27 сентјабр.

Мәммәдов Ш. Шаирин хатирәсинә еһтирам. — «Азәрб. мүүлими», 1973, 11 мај.

Мәммәдова Мәнзәрә. Шаирин әлјазмалары-Ленинградда. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Бақы», 1970, 27 мај.

Мәммәдова Сәјјарә. Нәсимни ше'рләринин инкилис дилиндә тәрчүмәсинә даир. — «Улдуз», 1971, № 7, с. 37 — 38.

Моллајев Ибраһим. Нәсимни јарадычылығында әхлаг мәсәләләри. — «Азәрб. мүүлими», 1972, 1 декабр.

Мөһсүнов М. Үч сәнәткар бир мәсләк. (Һүсејн Мәнсур Һәлләч, Фәзлуллаһ Нәими вә Нәсими һаггында). — «Шәргә һагысы», 1969, 6 апрел.

Мусагулијев Ваһид. Азәрбајчан бәдиғ сөз сәнәтинин бөјүк һоғмәкары. — «Совет Күрчүстаны», 1972, 18 ијул.

Мусәви Г. Устадын вәтәни вә мәзары. — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1969, 13 декабр.

Мүмтаз С. Азәрбајчан шаирләриндән Нәсими. — «Маариф вә мәдәнијјәт», 1923, № 1, с. 26 — 30.

Мүмтаз С. Сејид Имадәддин Нәсими. — Бах: Нәсими. Сечилмиш ше'рләри. (Тәртиб едәни С. Мүмтаз). Бақы, Азәрнәшр, 1926, с. 3 — 9.

Мүсабигәләрин мүддәти узадылмышдыр. — «Коммунист», 6 январ; «Бақы», 6 январ; «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1970, 10 январ, с. 15.

Нагыјева Чәннәт. Шаирин әсәрләринин әлјазмалары вә нәшри тарихиндән. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысыйда). — «Бақы», 1969, 22 август.

Нәсимијә еһтирам. (Нәсимини рус дилинә тәрчүмә едән Наум Гребневлә мүсаһибә). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973, 30 ијун, с. 2; «Коммунист», 1973, 28 ијун.

Нәсимини 600 иллији шәрәфинә. (Республика јубилеј комитәсинин ичласы). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973, 24 март, с. 3; «Коммунист», 1973, 21 март.

Нәсиминин анадан олмасынын 600 иллији шәрәфинә. — «Коммунист», 1972, 7 апрел; «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1972, 8 апрел, с. 13.

Нәсиминин заһири көркәми һаггында. (Әдәбијјат сијаһысы вә мүхтәлиф мәнбәләр). Топлајаны рәссам Елчин. — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1972, 18 март, с. 9.

Нәсимини јубилеји шәрәфинә. (Үмумиттифаг јубилеј комитәсинин ичласы һаггында). — «Бақы», 1972, 23 мај; «Коммунист», 1972, 25 мај.

Нәсимини фарсча диваны. — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1969, 22 феврал, с. 5.

Нәчәфов Нәчәф. Мүтәфәккир шаир. — «Азәрбајчан дили вә әдәбијјаты тәдриси. (Методик мәгаләләр мәчмүәси)», 1973, № 2, (78), с. 89 — 93.

Оручәли Һ. Дүнија шөһрәтли шаир. (Анадан олмасынын 600 иллији мунасибәти илә). — «Китаблар аләминдә», 1970, № 4, с. 35 — 38.

Оручәли Һ. Нәсими һаггында. — Бах: Оручәли Һ. Әдәби гејдләр. Б., Азәрнәшр, 1961, с. 14 — 31.

Оручәли Һ. Нәсимијә аид јени әсәрләр. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). Биринчи мәгалә. — «Елм вә һәјәт», 1970, № 3, с. 24 — 27.

Икинчи мәгалә. — 1970, № 8, с. 28 — 31.

Үчүнчү мәгалә. — 1970, № 10, с. 24 — 26.

Оручәли Һ. Нәсимини тәмсил етдији һуруфилик һаггында. — «Вәтән уғрунда», 1943, № 4 — 5, с. 63 — 72.

Рази Һүсејн. Нәсимини үсјаны. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Шәргә һагысы», 1970, 28 феврал.

Рамазанов Ј. Нәсими кушәси. (Азәрбајчан әдәбијјаты тарихи музейиндә тәшкил олунамыш Сејид Имадәддин Нәсимини һәјәт вә јарадычылығыны әкс етдирән кушә һаггында). — «Елм вә һәјәт», 1970, № 11, с. 30 — 31.

Рәза Рәсул. Билмәк јахшыдыр, өјрәнмәк дә пис дејил. (М. Султановун мәгаләсинә чаваб). — «Әдәб. вә инчәсәнәт», 1969, 20 сентјабр, с. 13.

Рәза Рәсул. Бөјүк шаир һаггында кичик гејдләр. (Нәсимини јени тапылмыш гәзәлләри). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1969, 19 ијул, с. 6 — 7.

Рәза Рәсул. Бөјүк Нәсимини бир бејти һаггында. — «Коммунист», 1969, 10 август.

Рәза Рәсул. Чаһана сығмајан шаирин гәриб мәзары. (Нәләбдә Нәсимини мәзары). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1968, 28 декабр, с. 6 — 7.

Рүстәмөв Ергаш. Дост сөзү. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Бақы», 1969, 29 мај.

Сејид Имадәддин Нәсими. — Бах: Әдәбијјатдан иш китабы. 1-чи һиссә. Бақы, 1928, с. 149 — 151.

Сејидзадә Күндүз, Сәркар оғлу Әскәр. Ону Авропада да севириләр. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Бақы», 1970, 27 январ.

Сејидов Ј. Нәсими дилинә даир гејдләр. — «АДУ-нун елми әсәрләри. Дил вә әдәбијјат серијасы», 1973, № 4, с. 8 — 12.

Сејидов Мирәли. Ермәни мәнбәләри Нәсими һаггында. — «Азәрбајчан ССР ЕА-нын хәбәрләри», 1955, № 6, с. 97 — 101.

Сејидов М. Нәсимини уstad сажымышлар. — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1967, 15 апрел, с. 10 — 11.

Сејидов М. Нәсими һаггында. — Бах: Сејидов М. Сајат Нова. Б., Азәрб. ССР ЕА нәшријјаты, 1954, с. 14 — 21.

Сәидзадә Әләждәр. Нәсими вә Нафиз Ширази. — «Бақы», 1969, 28 ијул.

Сәидзадә Ә. Нәсиминин җарадычылыгы һаггында. — «Ингилаб вә мәдәнијјәт», 1947, № 4, с. 140 — 148.

Сәидзадә Ә. Нәсиминин тәрчүмеји-һалында бә'зи вачибли җерләр. — «Азәрб. мәктәби», 1947, № 3, с. 58 — 64.

Сәидзадә Ә. Нәсими Ширвани. — «Коммунист», 1945, 15 август.

Сәидзадә Ә. Нәсими фәлсәфәсинин әсасы материализмдир. (Хүләсә). — «Азәрб. ССР ЕА фәлсәфә институтунун әсәрләри», 1946, II чилд, с. 38 — 39.

Сәидзадә Ә. О, Бақылыдырмы? (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Бақы», 1969, 22 сентјабр.

Сәидзадә Ә. Шаирин кејими вә заһири көрүнүшү. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Бақы», 1970, 22 ијун.

Сәлимов Мәммәдәмин. Фәрһнамә. (Нәсиминин мүасирин олмуш Хәтибоглулун ејин адлы әсәри һаггында). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1970, 16 мај, с. 13.

Сәркәроғлу Әскәр. Нәсимини Авропада таныыр вә севириләр. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Елм вә һәјәт», 1969, № 8, с. 22 — 23.

Сәфәрли Әлјар. Күнәш батанда саралар. (Нәсими һаггында). — «Азәрбајҗан пионери», 1967, 28 март.

Султанов М. Нәсиминин әдәби ирсинин нәшри һаггында. — «Әдәб. вә инчәсәнәт», 1969, 20 сентјабр, с. 12.

Тихонов Николај. Бөјүк гуманист шаир. (Анадан олмасынын 600 иллијинин кеңирилмәси һаггында). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973, 20 январ, с. 4; «Бақы», 1973, 13 январ; «Коммунист», 1973, 17 январ.

Үмумиттифаг јубилеј комитәсинин ичласы. — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973, 16 ијун, с. 13; — «Коммунист», 1973, 14 ијун.

Хәләфов Ваһид. Нәсими гәзәлләринин бә'зи поетик хүсусијјәтләри. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Кировабәд коммунисти», 1970, 5 феврал.

Һикмәт Исмајыл. Нәсими. (Һәјәт вә җарадычылыгы һаггында). — Бах: Азәрбајҗан әдәбијјаты тарихи. Б., Азәрнәшр, 1928. Ҷ. 1, с. 171 — 200.

Һүсејнзадә Ләтиф. Әлиңчә шаһиддир. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1969, 14 ијун, с. 12.

Һүсејнзадә Л. Мәсләк вә әгидә бирлији. (Нәсими вә Нәсиминин достлуғу һаггында). — «Шәрг гапысы», 1969, 11 апрел.

Һүсејни Ә. Шаирин тәхәллүсү. — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973, 20 январ, с. 4.

Һүсејни Ә. Нәсиминин гәбри һарададыр? (И. Нәсиминин анадан олмасынын 600 иллији мүнәсибәти илә). — «Азәрб. мұәллими», 1972, 14 январ.

Һүсејни Ә. Нәсиминин фарсча диваны. — «Бақы», 1973, 30 мај.

Чубанов М. Нәсими вә фолклор. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Совет Күрчүстаны», 1970, 16 ијун.

Чухасызјан Б. Нәсиминин бир нечә гәзәли һаггында. — Бах: «Әдәби Ермәнистан», 2-чи китаб. Јереван, 1959, с. 265 — 276.

Чәмшидов Ш. Бөјүк шаирә јубилеј һәдијјәләри. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Бақы», 1969, 15 феврал.

Чәфәр М. Ешг вә азадлыг мүғәннис. — «Вәтән угрунда», 1943, № 7 — 8, с. 46 — 51.

Чәфәрзадә Әзизә. Бир гәзәлә он бир нәзира. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Совет кәнди», 1970, 28 феврал.

Чәфәрзадә Мәммәд. Бөјүк шаирин дилиндән бәһс едән әсәр. (Ч. Гәһрәмановун «Нәсими диванынын лексикасы» китабы һаггында). — «Азәрб. ССР ЕА-нын хәбәрләри. Әдәбијјат, дил вә инчәсәнәт серијјасы», 1972, № 1, с. 136. — 138.

Чәфәров М. Ч. Нәсими. — Бах: Чәфәров М. Ч. Әдәби дүшүнчәләр. Б., Азәрнәшр, 1958, с. 117 — 129.

«Шаир Нәсими» кәмиси. — «Әдәбијјат вә инчәсәнәт», 1973, 30 ијун, с. 2.

Н А С И М И ЭДӘБИЈАТ ВӘ ИНЧЭСӘНӘТДӘ

Абдуллазадә Ариф. Нәсимижә. (Ше'р). — «Бакы», 1970, 12 январ.

Азәри Сабир. Нәсим илә бир көрүш. (Габилдин «Нәсим» поемасы һаггында). — «Азәрбајҗан кәнчләри», 1969, 3 ијул.

Ашуров Ф. Нәсим. (Ејни адлы пјесини 5-чи шәкли ғыса ихтисарла). — «Азәрбајҗан кәнчләри», 1969, 17 ијун.

Габил. Гараман. («Нәсим» поемасындан, парча). — «Совет кәнди», 1972, 23 сентјабр.

Габил. Ehejj! (ше'р). — «Азәрбајҗан», 1973, № 3, с. 126 — 127.

Габил. Әли үл Ә'ла. («Нәсим» поемасынын үчүнчү һиссәсиндән). — «Эдәбијат вә инчәсәнәт», 1972, 18 март, с. 8 — 9.

Габил. Нәсим. Поема. (С. Рүстәмнн мүгәддимәси илә). Редактору Ф. Садыг. Б., «Кәнчлик», 1970. 88 с.

Габил. Нәсим. (Поема). 2-чи һиссә. Б., «Кәнчлик», 1972. 163 с.

Габил. Нәсим. (Тарихи-романтик поема). — «Азәрбајҗан», 1968, № 6, с. 104 — 124; 1971, № 1, с. 34 — 57; № 2, с. 33 — 50.

Габил. Нәсим. (Тарихи-романтик поема). Үчүнчү һиссә. — «Азәрбајҗан», 1973, № 1, с. 79 — 88; № 2, с. 18 — 25; № 3, с. 127 — 133; № 4, с. 97 — 110; № 6, с. 138 — 143.

Габил. Озанлар. («Нәсим» поемасындан бир парча). — «Эдәбијат вә инчәсәнәт», 1973, 17 феврал, с. 8 — 9.

Габил. Фәзуллаһын гәтли. («Нәсим» поемасындан). — «Эдәбијат вә инчәсәнәт», 1969, 2 мај.

Габил. Чәһарсу. («Нәсим» поемасындан бир парча). — «Азәрбајҗан мұәллими», 1968, 29 март.

Јагуб М. Нәсимижә. (ше'р). — «Шәрг гапысы», 1969, 29 ијун.

Кәримзадә Фәрман. Зәррәләрдән јаранмыш портрет. (Анарын сценариси үзрә режиссор Х. Мурадовун чәкдији «Нәсим»

филми һаггында). — «Эдәбијат вә инчәсәнәт», 1972, 22 январ, с. 12 — 13.

Күрчәјлы Ә. Нәсим. (ше'р). — «Коммунист», 1973, 11 феврал.

Нәсим. (Шаирин јени портрети һаггында). — «Елм вә һәјат», 1973, № 4, с. 7.

Нәсиминин абидәсинин лајиһәси үчүн ачыг мүсабигәнин шәртләри. (Анадан олмасынын 600 иллији шәрәфинә). — «Эдәбијат вә инчәсәнәт», 1969, 1 март, с. 2 — 3; «Коммунист», 1969, 27 феврал; «Бакы», 1969, 27 феврал.

Нәсиминин анадан олмасынын 600 иллији шәрәфинә. (Шаирин абидәсини јаратмаг үчүн јени мүсабигәнин шәртләри). — «Эдәбијат вә инчәсәнәт», 1972, 17 март, «Коммунист», 1973, 17 мај.

Нәсиминин портрети. (М. Абдуллајевин әсәри һаггында). — «Эдәбијат вә инчәсәнәт», 1972, 17 март, «Коммунист», 1973, 10 март.

Нәсиминин портретләри. (Сәрки һаггында). — «Коммунист», 1970, 8 апрел.

Рәсул Адил. Эбәдијәтә дәнмүш шаир экранда. («Азәрбајҗанфилм» кино студиясынын чәкдији «Нәсим» филми һаггында). — «Бакы», 1972, 23 мај.

Рза Хәлил. Тарихи-романтик поема. (Габилдин «Нәсим» әсәри һаггында). — «Эдәбијат вә инчәсәнәт», 1972, 29 ијул, с. 6 — 7.

Рзагулијев Елбәј. Өлмәз сурәтин тәрәннүмү. (Анадан олмасынын 600 иллији гаршысында). — «Бакы», 1969, 26 феврал.

Сејидов Әһмәд. Нәсим. (ше'р). — «Шәрг гапысы», 1973, 11 март.

Тағызадә Шүкүфә. «Имадәддин Нәсим». (Ејни адлы филм һаггында). — «Бакы», 1973, 13 ијун.

Фәзли Кәрај. Илк аккордлар. (Габилдин Нәсим поемасы һаггында). — «Эдәбијат вә инчәсәнәт», 1969, 25 январ, с. 11 — 12.

Һејкәлтәрәшын һәдијәси. (Кәнч һејкәлтәрәш Аслан Рүстәмовун Нәсим столүстү бүстү һаггында). — «Бакы», 1970, 9 январ.

МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ССР

АЗЕРБАЙДЖАНСКАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ
РЕСПУБЛИКАНСКАЯ БИБЛИОТЕКА
ИМ. М. Ф. АХУНДОВА

И М А Д Е Д Д И Н Н А С И М И
(Библиография)

Составитель и редактор
ЭМИН ЭФЕНДИЕВ

Баку — 1973

О Г Л А В Л Е Н И Е

	стр.
От составителя	29
Николай Тихонов. Великий поэт-гуманист	31
Произведения Насими	34
Литература о жизни и творчестве Насими	38
Насими в литературе и искусстве	41

О Т С О С Т А В И Т Е Л Я

Сокровищницу мировой культуры азербайджанский народ одарил рядом известных мастеров слова. Одним из писателей, произведения которого вошли в золотой фонд мировой литературы, является талантливый представитель нашей классической поэзии Сеид Имадеддин Насими.

Он был прогрессивным философом, глашатаем гуманистических идей, писал произведения на родном азербайджанском языке.

Общественная несправедливость времени вынудила Насими покинуть родину. Талантливый поэт скитался по чужим странам, где подвергался преследованиям и оскорблениям. Но все это не могло припятствовать ему в распространении гуманистических идей. Несмотря на то, что Насими трагически был казнен вдали от Родины, его произведения, гуманистические мысли передаются из страны в страну, с языка на язык, из поколения в поколение, живы по сегодняшний день и с любовью вспоминаются.

Осенью 1973 года азербайджанский народ и все прогрессивное человечество готовится отметить 600-летие со дня рождения Насими. По решению ЮНЕСКО юбилей будет отмечаться и за рубежом, явится крупным событием мировой культурной жизни.

Ученые литературоведы изучают «Диваны» Насими, хранящиеся в архивах, музеях, рукописных фондах, научных библиотеках, исследователи пишут монографии, популярные книги и научные статьи о поэте, издательства издают произведения Насими, в периодической печати печатаются материалы о нем.

В деле пропаганды литературного наследства Насими важная роль принадлежит культурно-просветительным учреждениям, библиотекам. В связи с юбилеем поэта, городские, рай-

онные и сельские библиотеки республики проводят разнообразные мероприятия. Но ввиду того, что до сих пор не было библиографических пособий о Насими, в проводимых мероприятиях встречается ряд затруднений. Учитывая все это, Азербайджанская республиканская библиотека подготовила настоящий библиографический указатель. Поставленная перед нами задача не может ограничить круг использования указателя. Указатель рассчитан как на библиотечных работников, так и на специалистов, студентов, исследователей, изучающих историю литературы, а также на тех, кто интересуется жизнью и творчеством Насими. В указатель включены материалы, изданные до июля 1973 г.

В начале даны произведения Насими, а затем в алфавитном порядке литература о жизни и творчестве поэта.

Учитывая запросы читателей, сочли необходимым выделить раздел «Образ Насими в литературе и искусстве».

Ввиду того, что это первый указатель о Насими, в нем могут быть недостатки и ошибки. Автор будет благодарен читателям, которые укажут на эти недостатки в указателе.

ВЕЛИКИЙ ПОЭТ — ГУМАНИСТ

К 600-летию со дня рождения Насими

Шестисотлетие со дня рождения великого азербайджанского поэта, классика ближневосточной поэзии Имадеддина Насими — большое событие в культурной жизни народов Востока и Запада. Сегодня, как никогда, благодарная память потомков возвращается к именам своих великих мастеров, составляющих гордость родной поэзии, чье благотворное влияние вышло за пределы родины, а имя вошло в пантеон бессмертных имен, став предметом изучения и почитания многих народов.

Тем более азербайджанский народ хорошо помнит заслуги Насими в деле развития поэзии на языке родного Азербайджана. Насими писал стихи на фарси и даже на арабском языке, но свою поэзию он возвысил и прославил, как крупнейший и талантливый создатель прекрасных произведений на азербайджанском языке. Он широко прославился как носитель передовых по тому времени, истинно гуманистических идей, своим жизнелюбием и свободомыслием.

Уроженец Ширвана, который в те времена был известным культурным центром, Насими в своей жизни испытал много трудностей и гонений. В своих исканиях поэтической свободы он нигде в том мире не мог считать себя в безопасности, и жизнь его в конце концов закончилась трагически в Алеппо, в Сирии.

Но произведениям Насими было суждено распространяться и после его смерти. На Востоке его имя жило в соседстве с именами великих классиков, его стихи изучались учеными-исследователями. Но и на Западе, в главных городах Европы,

его рукописи хранятся в национальных библиотеках, о жизни поэта и его произведениях писали выдающиеся ученые.

Темы, поднятые Насими в его творчестве, продолжали развиваться в лирике как азербайджанских поэтов более позднего времени, таких, к примеру, как Физули, так и поэтами туркменскими, узбекскими. Главным образом Насими привлекал внимание своей любовной лирикой и стихами, провозглашавшими свободу человеческого духа, клеймившими угнетение человека религиозными фанатиками и жадными, кровавыми феодалами.

Сохранилось много рукописей великого поэта и это дает возможность тщательного воспроизведения и изучения сегодня богатейшего наследия Насими.

Празднование юбилея Насими в нашей стране привлекает к его творчеству всеобщее внимание поэтов, ученых-исследователей. Воспроизводя картину века, в котором жил и творил великий поэт, они приближают его наследие к современному читателю, чтобы тот смог почувствовать всю силу и прелесть поэзии Насими. Не подвластная времени, она входит в круг общественного пользования человека XX века так же, как творчество других классиков далекого прошлого — Низами и Навои, юбилей которых мы отмечали широко и торжественно.

Эта новая встреча поэта с современностью потребует большого внимания и творческих усилий и со стороны новых переводчиков его поэтических творений. Для этого лучшие переводческие силы постараются как можно точнее и звучнее передать на многих языках народов Советского Союза бессмертные творения Насими.

Жизнь поэта дает богатейшие возможности для многогранного изображения ее сегодня. Несомненно, этот юбилей будет способствовать тому, что образ великого Насими найдет воплощение во многих областях искусства — в драматургии, музыке, живописи, кино.

Значение юбилея Насими выходит за рамки обычного. ЮНЕСКО, которое приняло решение о праздновании этой даты, поможет юбилею приобрести поистине всемирное значение. Этому во многом будет способствовать участие в юбилейных мероприятиях западных и восточных исследователей классической поэзии древнего Востока, обладающих большими материалами о творчестве Насими. 600-летие со дня рождения Насими будет торжественно отмечено осенью ны-

нешнего года. Нет сомнения, что эта славная дата станет прекрасным всенародным праздником поэзии и дружбы. Юбилей великого Насими должен быть отпразднован достойно!

НИКОЛАЙ ТИХОНОВ

Герой Социалистического Труда

ПРОИЗВЕДЕНИЯ НАСИМИ

Лирика. М., «Художественная литература», 1973. 6 п. л.
25.000

Рубан. Пер. П. Гребнев. Б., Азернешр, 1973. 92 с.

* *
*

Бахария; Газели. Перевод К. Симонова. — В кн.: Поэзия народов СССР IV—XVIII веков. Биб-ка Всемирной лит-ры. Серия первая. Т. 55. М., «Худ. лит-ра», 1972, с. 275—280.

Бахария (Песня весны). Пер. К. Симонова. — В кн.: Антология азерб. поэзии. М., Гослитиздат, 1939, с. 51; Антология азерб. поэзии. В 3-х т. Т. 2, с. 7—8; Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 99-100; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 163—165;

Бахария (Песня весны). Пер. К. Симонова. — «Молодежь Азербайджана», 1969, 20 марта; «Баку», 1968, 20 марта.

В меня вместятся оба мира... Пер. К. Симонова. — В кн.: Антология азерб. поэзии. В 3-х т. Т. 2. М., Гослитиздат, 1960, с. 9—10; Поэты Азербайджана, М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 109—102; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 166—168.

Ветер свежий, предрабассветный, я послал привет с тобой. (Газели). Пер. Т. Стрешневой. — «Баку», 1973, 4 апреля.

Взглянули розы... Пер. К. Симонова. — В кн.: Антология азерб. поэзии. 1939, с. 55; Антология азерб. поэзии. В 3-х т. Т. 2. М., Гослитиздат, 1960, с. 13; Поэты Азербайджана. М.-Л., 1962, с. 104; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 171—172.

Все ярким солнцем... Пер. К. Симонова. — В кн.: Антология азерб. поэзии. В 3-х т. Т. 2. М., Гослитиздат, 1960, с. 14; Поэты Азербайджана. М.-Л., 1962, с. 104-105; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 172.

Где друг такой, что даст пример... (Газели). Пер. Л. Озерова — «Лит. Азербайджан», 1973, № 4, с. 119.

Где покажите мне, есть друг, что обещанью верен... (Газели) Пер. Я. Часовой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 123; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 178—179.

Где те друзья, что верно держат слово? (Газели). Пер. С. Иванова. — «Бак. рабочий», 1973, 13 марта.

Где ты?... Пер. К. Симонова. — В кн.: Антология азерб. поэзии. М., 1939, с. 57; Антология азерб. поэзии. В 3-х т. Т. 2. М., Гослитиздат, 1960, с. 17—18; Поэты Азербайджана. М.-Л., 1962, с. 106—108; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 175—177.

Голова твоя — это мяч, ждет тебя играющих круг... (Газели) Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 122.

Для меня ты — святость небес, всей вселенной отрада — ты... (Газели). Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 111.

Если ты затаен в душе, значит глазу не виден ничуть... (Газели). Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 111.

Жизнь и мир наш земной... (Газели). Пер. А. Старостины — В кн.: Антология азерб. поэзии. В 3-х т. Т. 2. М., Гослитиздат, 1960, с. 21-22.

Красавицы глаза — любой цветок... (Месневи). Пер. А. Плавника. — «Бак. рабочий», 1973, 13 марта.

Красоте твоей равных нет... (Газели). Пер. С. Иванова. — «Молодежь Азербайджана», 1973, 14 апреля.

Кто я? Мессия, Марьям и бог... (Месневи). Пер. А. Плавника. — «Лит. Азербайджан», 1973, № 5, с. 101.

Месневи. Пер. А. Плавника. — «Бак. рабочий», 1973, 13 марта.

Мир не стоит... Пер. К. Симонова. — В кн.: Антология азерб. поэзии. 1939, с. 56; Антология азерб. поэзии. В 3-х т. Т. 2. М., Гослитиздат, 1960, с. 15; Поэты Азербайджана, М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 105—106; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 173.

На сердце горсть родной земли... (Стихи). Пер. С. Иванова. — В кн.: О Родине. Сборник высказываний писателей народов СССР. М., 1944, с. 124.

Не умещусь; В любви я слезы лью; Весна; Где ты?; Твоей красою мир создатель озарил. (Газели). Пер. Н. Гребнева. — «Лит. Азербайджан», 1973, № 5, с. 98-100.

Несравненная твоя красота, строен стан и прекрасен лик... (Газели). Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана, М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 113.

О беспечный, проснись!.. (Газели). Пер. А. Старостина. — В кн.: Антология азерб. поэзии. В 3-х т. Т. 2, М., Гослитиздат, 1960, с. 19-20.

О бог мой, стройный кипарис, чьей этой ночью стала ты? (Газели). Пер. Т. Стрешневой. — «Молодежь Азербайджана», 1973, 14 апреля.

О ищущий, ежели ты не слепой... (Газели). Пер. Я. Часовой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 128; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 184—186.

О любимой скажи, ветерок, хороша ли она?... (Газели). Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 118.

О роза, о нарцисс, томление мое... (Газели). Пер. А. Плавника. — «Лит. Азербайджан», 1973, № 5, с. 101.

Подобен Корану твой лик, я весь его изучил... (Газели). Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 117; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 177—178.

Пророк и лачуга...; Ты свет несешь... (Стихи). Пер. С. Иванова. — В кн.: О Родине. Сборник высказываний писателей СССР. М., 1944, с. 124.

Прошло немало лет, пришло немало бед... (Рубаи). Пер. Н. Гребнева. — «Молодежь Азербайджана», 1973, 14 апреля. Рубаи. Пер. Н. Гребнева. — «Баку», 1973, 4 апреля.

Светильней лика твоего... (Газели). Пер. К. Симонова. — В кн.: Антология азерб. поэзии. 1939, с. 56; Антология азербайджанской поэзии. В 3-х т. Т. 2, М., Гослитиздат, 1960, с. 16; Поэты Азербайджана. М.-Л., 1962, с. 106; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 174-175.

Сегодня подругу себе, вседержителя дар я нашел... (Газели). Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 115.

Сердце жжет тоска и горе — друга не найти... (Газели). Пер. Я. Часовой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М. Л., «Сов. писатель» 1962, с. 127; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 183—184.

Сердце плачет — развежь же разлуки томленья приди!... (Газели). Пер. С. Шервинского. — «Баку», 1973, 4 апреля.

Словно светоч она горит, дивно сладостно уст маня... Газели. Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 112.

Сожгла мне душу страсть к тебе... (Газели). Пер. Л. Озерова — «Бак. рабочий», 1973, 13 марта.

Та, которую я люблю, не внимает моим речам... (Газели). Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 114.

Твой образ всюду передо мной... (Газели). Пер. Т. Стрешневой. — «Лит. Азербайджан», 1973, № 4, с. 120.

Ты друга дешево продал, цены ему не зная... (Газели). Пер. Я. Часовой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 126.

Ты — как роза! Ланиты твои горят, словно яркий тюльпан!... (Газели). Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана, М.-Л., «Сов. писатель» 1962, с. 109.

Ты мне — все! И не будет подруг у меня других никогда!... (Газели). Пер. В. Давиденковой — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 108.

Ты расхищаешь все... (Стихи). Пер. П. Антокольского. — «Лит. Азербайджан», 1973, № 3, с. 99-101.

Ты сердце мое покорил... (Газели). Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана, М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 110.

Ты силков из черных кудрей на розе ланит не свивай... (Газели). Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана, М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 109.

Ты шахом себя назвал, но скажи, суд твой правый где?... (Газели). Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана, М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 117.

Ушла. Тише, сердце мое. Возлюбленной ты не ищи... (Газели). Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 121.

Что за прекрасный образ?... Пер. К. Симонова. — В кн.: Антология азерб. поэзии. 1939, с. 54; Антология азерб. поэзии. В 3-х т. Т. 2, М., Гослитиздат, 1960, с. 120; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 170—171.

Что мне жизнь, что мне мир без тебя, — для чего... (Газели). Пер. Я. Часовой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 124; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 180—181.

Щербет разлуки... (Газели). Пер. К. Симонова. — В кн.: Антология азерб. поэзии. 1939, с. 53; Антология азерб. поэзии.

В 3-х т. Т. 2, М., Гослитиздат, 1960, с. 11; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 169—170.

Ширин, я — твой Хосров, тебе на счастье дан... (Рубаи). Пер. Н. Гребнева. — «Баку», 1973, 4 апреля.

Эй, пробудись беспечный, ты Джамшида кубок потерял... Газели. Пер. Я. Часовой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 125; Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 181—183.

Я у вечности на пиру был прекрасным лицом опьянен... Газели. Пер. В. Давиденковой. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 118.

ЛИТЕРАТУРА О ЖИЗНИ И ТВОРЧЕСТВЕ НАСИМИ

Араслы Г. Имадеддин Насими. Жизнь и творчество. Б., Азернешр, 1972. 78 с.

Кулизаде З. Хуруфизм и его представители в Азербайджане. Б., Изд-во «Елм», 1970. 265 с.

Насими. (Сборник статей). Б., «Элм», 1973. (Печатается).

* *

*

Алекперов З. Великий поэт-гуманист. — «Молодежь Азербайджана», 1973, 29 мая.

Беликов А. Посвящается Имадеддину Насими. (Науч.-теоретическая конференция, проведенная Ордженикидзеvским райкомом партии и обществом «Знание»). — «Баку», 1973, 25 мая.

Бессмертное имя поэта. (В честь 600-летия со дня рождения Насими). — «Вышка», «Баку», 1972, 25 мая.

В честь 600-летия Насими. Заседание Всесоюзного юбилейного комитета. — «Бак. рабочий», 1973, 14 июня; «Вышка», 1973, 14 июня.

Вечности нетленный след. — «Баку», 1973, 16 апреля.

Газели Насими в переводе К. Симонова. (В казахском литературном журнале «Простор»). — «Баку», 1973, 31 января, с. 3.

Гулизаде М. Глаза, способные видеть истину. — «Ашхабад», 1972, № 5, с. 75-78.

Гулизаде М. Насими. — «Простор», 1972, № 10, с. 106-110. Заманов А. Кто носил это имя. (О Сеиде Имадеддине Насими) — «Бак. рабочий», 1969, 25 июля, с. 3.

«И неведомо ему закат!». (К 600-летию). — «Молодежь Азербайджана», 1973, 14 апреля.

Ибрагимов И. Джахан-шах Хакими о Насими. — «Народы Азии и Африки», 1972, № 6, с. 148-149.

Исазаде В. Первая на русском языке. (О книге Г. Араслы, посвященной И. Насими). — «Баку», 1973, 26 мая.

Карриев С., Кор-оглы Х. Сеид Имадеддин Насими. — В кн.: История литератур народов Средней Азии и Казахстана. М., Изд-во МГУ. 1960, с. 231—233.

К 600-летию великого Насими. (О проведении юбилея в 1973 г.). — «Вышка», «Бак. рабочий», 1972, 12 февраля, с. 3.

Кулизаде Зумруд. Философские взгляды поэта. (К 600-летию со дня рождения великого поэта и мыслителя). — «Баку», 1969, 3 марта, с. 3.

Мамедова Э. «Я сотворение вселенной». (К 600-летию со дня рождения великого азербайджанского поэта Имадеддина Насими). — «Молодежь Азербайджана», 1969, 22 марта, с. 3.

Мусаев К. Насими в русской печати. К 600-летию великого азербайджанского поэта. — «Баку», 1972, 10 мая.

Насибоглы Васиф. Певец свободы и красоты. — «Баку», 1973, 9 февраля.

Насими. (Биографическая справка). — В кн.: Поэты Азербайджана. Л., 1970, с. 161 — 162.

Насими Имадеддин. Биографическая справка. — В кн.: Поэты Азербайджана. М.-Л., «Сов. писатель», 1962, с. 98.

Насими Имадеддин. Краткая биографическая справка. — В кн.: Антология азербайджанской поэзии. М., 1939, с. 51.

Научная сессия, посвященная Насими (Организованная Азербайджанским отделением Всесоюзной философского о-ва). — «Бак. рабочий», 1973, 15 июня.

Насими. (Краткая биографическая справка). — Краткая литературная энциклопедия. 1968, т. 5, с. 246—247.

Насими Имадеддин. (Краткая биографическая справка). — БСЭ. Изд. 2-е. Т. 29, с. 489.

Насими Сеид Имадеддин. (Краткая биографическая справка). — Литературная энциклопедия. 1934, т. 8, с. 27—28.

Насими Имадеддин. (Краткая биографическая справка). — БСЭ, т. 6, с. 571.

Обнаружены газеты Насими. (В библиотеке Ватикана). — «Бак. рабочий», «Баку», 1973, 18 января.
«Опора мира — человек». (К 600-летию). — «Баку», 1973, 4 апреля.

Певец свободы и красоты. — «Баку», 1973, 9 февраля.

Посвящается Насими. (Научно-теоретическая конференция, проведенная Насиминским райкомом партии и обществом «Знание»). — «Вышка», 1973, 25 мая.

Посвящается поэту-гуманисту. Заседание Всесоюзного областного комитета. — «Бак. рабочий», 1973, 14 июня.

Рагимов М. и Асланов В. Лексика «Дивана» Насими. (Рецензия о книге Дж. Каграманова). — «Сов. тюркология», 1971, № 6, с. 122—124.

«Разум твой пророк». (К 600-летию). — «Бак. рабочий», 1973, 13 марта.

Рафили М. Жизнь Насими. — «Лит. Азербайджана», 1939, № 11, с. 42—44.

Рафили М. Жизнь Насими. Лирика Насими. Поэт-гуманист. — В кн.: Рафили М. Древняя азербайджанская литература. Краткий очерк. Б., 1941, с. 115—119.

Рустамов Эргаш. Слово друга. К 600-летию со дня рождения Имадеддина Насими. — «Баку», 1969, 29 мая, с. 3.

Саледдин Али. Насими в энциклопедиях. — «Баку», 1973, 26 апреля.

Сеидзаде А. Материализм — основа философии Насими. — Труды института философии АН Азерб. ССР. 1946, т. II, с. 28—38.

Сеидзаде А. Насими бакинec, певец городской бедноты. (К 600-летию со дня рождения). — «Баку», 1969, 22 сентября, с. 3.

Сеидзаде А. Насими, как поэт-мыслитель. — Доклады АН Азербайджанской ССР, 1946, т. 2, № 7, с. 305—307.

Сеидзаде А. Насими и Хафиз Ширази. — Доклады АН Азерб. ССР, 1946, т. 2, № 10, с. 442—445.

Сеидзаде А. Насими и Хафиз Ширази. (К 600-летию со дня рождения). — «Баку», 1969, 28 июля, с. 3.

Сеидзаде А. Насими на западноевропейских языках. — «Баку», 1970, 30 января.

Сеидзаде А. О могиле Насими в городе Халеба. (К биографии азербайдж. поэта XV в.). — «Лит. Азербайджан», 1969, № 9, с. 151—154.

Сеидзаде А. Одежда и внешность Насими. К 600-летию со дня рождения великого азербайджанского поэта. — «Баку», 1970, 22 июля, с. 3.

Сеидзаде А. Опыт периодизации творчества Насими. — «Доклады АН Азерб. ССР», 1946, т. 2, № 5, с. 221—223.

Сейидов М. Из истории азербайджано-армянской литературной связи (Насими и Мирян). Ереван. 1960.

Сейидов М. (О Насими). Выступления на научной сессии по общественным наукам. — В кн.: Труды объединенной научной сессии АН СССР и АН Закавказских республик по общественным наукам. Б., Изд-во АН Азерб. ССР, 1957, с. 656—660.

Тагиев С. Первое исследование — первый отзыв. — «Баку» 1973, 13 марта.

Тихонов В. Великий поэт-гуманист. — «Бак. рабочий», «Вышка», «Баку» 1973, 13 января.

Турабов С. «Я вечен потому, что я творю». — «Баку», 1973, 28 марта.

Чествования великого Насими. (О подготовке к празднованию 600-летия со дня рождения). — «Бак. рабочий», 1972, 9 декабря, с. 3.

НАСИМИ В ЛИТЕРАТУРЕ И ИСКУССТВЕ

В честь 600-летия со дня рождения Насими. (Условия конкурсов на создание проекта памятника и портрета поэта). — «Бак. рабочий», «Вышка», 1969, 27 февраля.

В честь 600-летия со дня рождения Насими. (Положение о конкурсе). — «Молодежь Азербайджана», 1973, 28 апреля.

Ибадов Н. Фильм о поэте-бунтаре. — «Молодежь Азербайджана», 1973, 6 марта.

Иванов Сергей. Имадеддин Насими. Поэма. — В кн.: Иванов С. Избранное. Стихи. Под редакцией и с предисловием С. Вургуна. Б., Азернешр, 1943, с. 93—125.

Кинопоэма о Насими. (Беседа с режиссером-постановщиком фильма «Имадеддин Насими» Г. М. Сеидбеяли). — «Вышка», 1973, 8 февраля.

Кюрчайлы Алиага. Портрет. (Стихи). Пер. В. Портнова. — «Баку», 1973, 16 мая.

Кязимзаде К., Минин А. Философ, мыслитель титан. (Беседа с художниками). — «Молодежь Азербайджана», 1969, 22 марта.

Объявляется конкурс. (В честь юбилея Насими). — «Бак. рабочий», 1973, 28 апреля.

Пейзель М. Будни студии «Азербайджанфильм». (О съемках фильма «Насими»). — «Баку», 1973, 26 февраля, с. 4.

Портрет Насими. (Работа народного художника СССР Миканла Абдуллаева). — «Молодежь Азербайджана», 1973, 13 марта.

Поэтический венок великому Насими. (О поэме Габилы «Насими»). — «Бак. рабочий», «Баку», 1973, 22 февраля.

Рза Р. Открытое письмо Насими, Физули Сабиру. (Стихи) Пер. В. Кафарова. — «Бак. рабочий», 1970, 5 апреля.

Рзакулиев Э. Бессмертный образ. К 600-летию со дня рождения Имадеддина Насими. — «Баку», 1969, 26 февраля, с. 2.

Саледдин Али. «Насими» на туркменской сцене. (О пьесе туркменского драматурга А. Агабаева, посвящен. жизни азербайджанского поэта). — «Баку», 1973, 14 февраля, с. 3.

Сеидбейли К. М. Кинопоэма о Насими. (О фильме Имадеддина Насими). — «Вышка», 1973, 8 февраля, с. 4.

Федорова А. Слово к творцу. (Стихи). — «Баку», 1973, 16 мая.

Философ, мыслитель титан. (О конкурсе на создание портрета Насими. — К 600-летию со дня рождения великого поэта. — «Молодежь Азербайджана», 1969, 22 марта, с. 3.

Тех. редактору вэ корректору С. А. Эмирханов.

Ягылмага верилмиш 23-VIII-1973 чү ил. Чапа имзаланмыш 17-VIII-1973-чү ил. ФГ 12308. Чап вэргэи 2,8. Сифариш № 78. Тиражы 3000

М. Ф. Ахундов адына Азербайжан Республика китабханасынын матбээси
Баки, Хагани күчэси, № 29.

Гяймәти 12 гәп.

19
6

Министерство культуры Азербайджанской ССР
Азербайджанская Государственная Республиканская библиотека
им. М. Ф. Ахундова.

ИМАДЕДДИН НАСИМИ

(Библиография)

Баку — 1973

